

Visie op het veiligstellen van een toekomst voor het Nederlandse Toggenburger ras

Fokkersbijeenkomst Landelijke Fokgroep Nederlandse Toggenburger

Najaar 2021

Onderwerpen

- Oorsprong van de Toggenburger geit in Zwitserland en typekenmerken van deze basis
- Geschiedenis van de Toggenburger in Nederland verklaart ons (afwijkende en unieke) type: de raskenmerken
- Toggenburgers zijn verspreid over grote delen van de wereld. Type basis of daarvan meer of minder afwijkend
- Dalende populatieomvang Nederlandse Toggenburger
- Aangeboren afwijkingen: wat zijn de ervaringen?
- Vers bloed:
  - Mogelijke wegen, in lijn met de visie van SZH
  - “Problemen” daarbij
  - Hoe naar te kijken

Oorsprong

- Van oorsprong komt de Toggenburger geit uit het bergachtige Obertoggenburg in het Zwitserse kanton St. Gallen. Het ras is daar rond 1850 ontstaan..
- Naast de kleur werd vanaf het ontstaan van een georganiseerde geitenfokkerij in de 1880's ook bijzondere aandacht besteed aan de bevruchtbaarheid, goed gepositioneerde sterke ledematen, hoog gewicht, goed uier met geprononceerd vooruier en correcte speenaanzet.
- Het Toggenburger ras is daarmee een dubbeldoelras

Typekenmerken Zwitserland

De oorspronkelijke Toggenburger geit is een middelgrote, meestal hoornloze geit met een vrij lange middenhand

Schofthoogte geit: 70-80 cm, min. gewicht 45 kg

Schofthoogte bok: 75-85 cm, min gewicht 65 kg

Alle exemplaren hebben een sik, de meeste hebben ook belletjes.

De vacht is glad en kort tot middellang. Op de borst en vooral op de flanken is het haar doorgaans langer en lichter van kleur dan op de rest van het lichaam (vacht).

Kenmerkend is de opvallende basiskleur, die wordt omschreven als lichtbruin tot muisgrijs. Alle Toggenburgers hebben witte aftekeningen op de spiegel, ledematen, oren en kop (masker).

Het uier is goed aangehecht en compact.

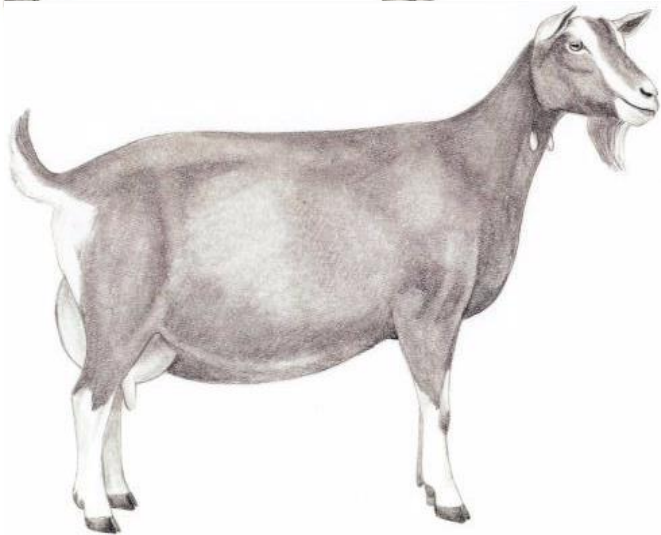
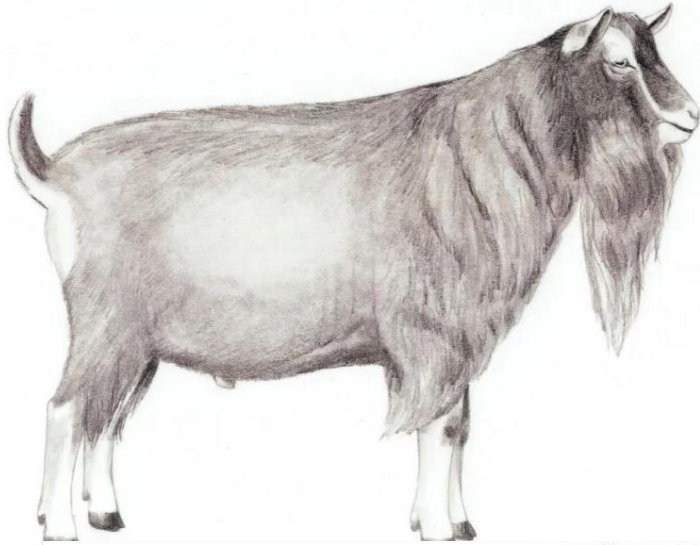
De Toggenburger geit wordt beschouwd als de geit met de beste benen en de gezondste lichaamsbouw, wat zijn grote populariteit als fokgeit verklaart buiten zijn gebied van oorsprong

Geschiedenis in Nederland

- De provincie Drenthe is lange tijd bij uitstek de Toggenburger geitenprovincie geweest (schrale gronden maakten de sobere Toggenburger zeer geschikt voor het houden van dit ras in deze leefomgeving)
- Het feit dat het Toggenburger ras een dubbeldoelras is, maakt het in toenemende mate populair bij de kleinere beroepsmatige geitenhouderijen in Nederland (die helaas nog zelden (of zelden meer) aangesloten zijn bij het stamboek)
- Binnen het stamboek daalt het aantal dieren snel waardoor de stamboekpopulatie steeds kleiner wordt (cijfers over de afgelopen 40 jaar volgen)

Geschiedenis verklaart typekenmerken in Nederland

Door kruising van Duitse en Zwitserse Toggenburger (en Saanen) bokken met de Nederlandse landgeit werd in het begin van de 20^e eeuw van overheidswege gewerkt aan verbetering van de melkgeiten populatie in Nederland.

De landgeit is gehoornd en van type gedrongener en iets laagbeniger dan de oorspronkelijke Toggenburger, waardoor het ras in Nederland na verdringingskruisingen het unieke en voor de Nederlandse Toggenburger zo kenmerkende type kreeg met behoud van de oorspronkelijke kleur en aftekening.

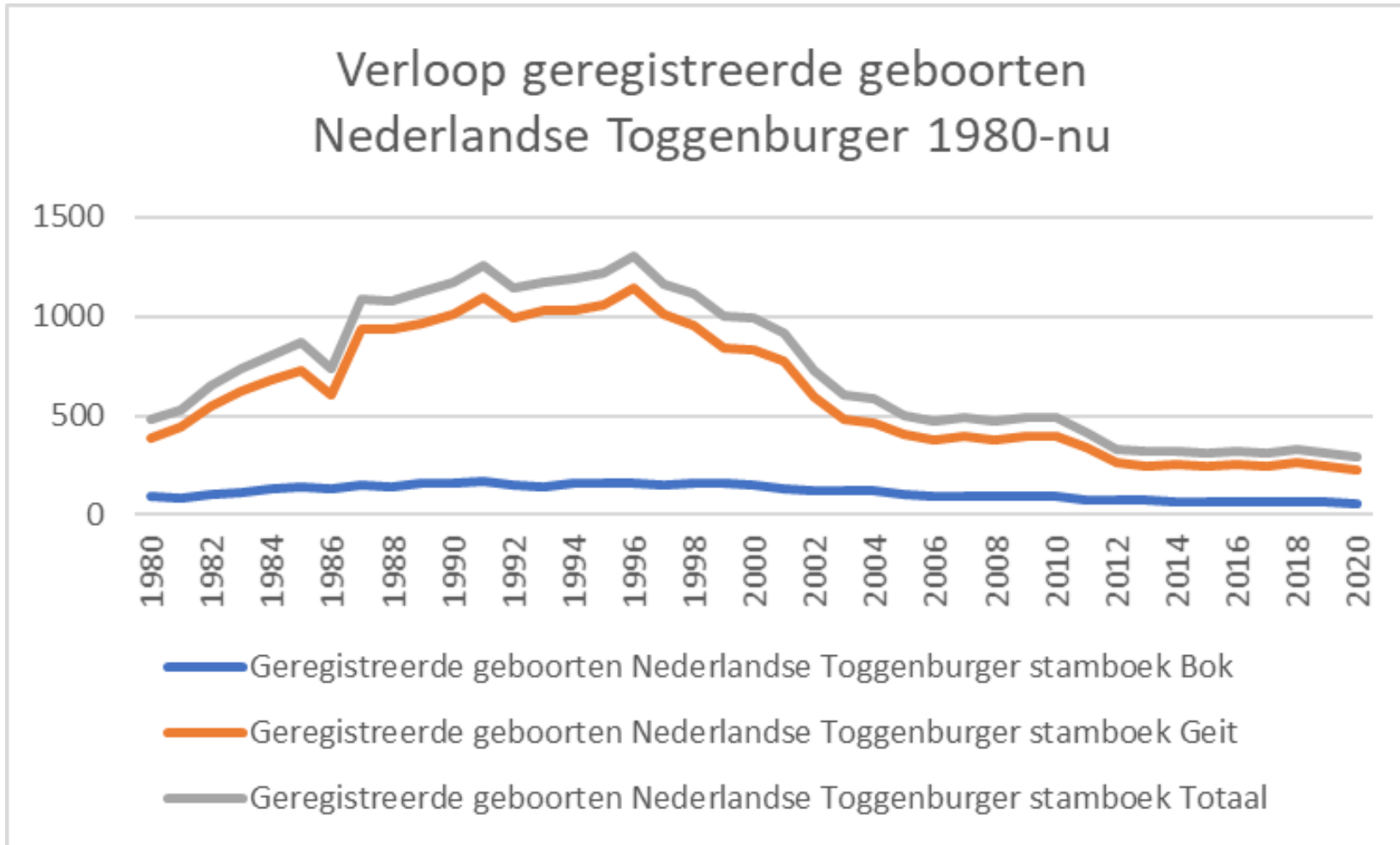
De Nederlandse Toggenburger is compacter en breder van type dan bijna alle andere Toggenburgers ter wereld. De rasstandaard voor de Nederlandse Toggenburger werd al in de 30-er jaren van de 20^e eeuw vastgesteld en is sindsdien ongewijzigd.

Typekenmerken Engeland: British Toggenburg

In grote lijnen van gelijk type, kleur en aftekening aan de oorspronkelijke Zwitserse geit. Door selectie ontbreekt de langere haargroei (of is ze in ieder geval veel minder uitgesproken) dan bij haar Zwitserse voorouders en is wat breder

Nederlandse stamboekpopulatie: verloop in cijfers:

- We zien een sterk afnemend aantal geregistreeerde geboorten binnen de stamboekpopulatie Nederlandse Toggenburger
- De populatie van fokdieren daalt, in de afgelopen 20 jaar met 75%
- Dit geeft problemen als je niet verstandig stuurt en dit is de taak van de fokcommissie (van ons allemaal dus)

Wat zijn de ervaringen met aangeboren afwijkingen en/of degeneratie door inteelt binnen de (te) kleine populatie?

- Voorbeelden:
  - Kleinere dieren
  - Verminderde vruchtbaarheid
  - Varkens-of snoekebek
  - Kromme poten
- Wie (her)kent hier iets van of heeft hiervan gehoord?
- Wie kent de uitdrukking “onder de spinazie”?

Bij deze ontwikkeling van dalende stamboekpopulatie:

1. Is het nodig om regelmatig onverwant bloed in te kruisen
2. Is het raadzaam je best te doen de populatie te vergroten

De lastige situatie bij de Nederlandse Toggenburgers m.b.t. bloedverversing is: **identiek type bestaat nergens ter wereld**

- Nederland heeft een uniek type Toggenburger geiten
- Echter: de basis van het Toggenburger ras is in het buitenland zeer wijd verspreid
  - Allemaal afgeleid van de Zwitserse oorsprong
  - Allemaal met dezelfde aftekening en (min of meer) dezelfde kleur
  - Allemaal echter ook minder breed en minder vierkant / geblokt van type
- Bloed uit het buitenland gebruiken betekent (dus) ook dat je de resultaten van dit verse bloed over meerdere generaties moet bezien, omdat het aannemelijk is dat het type bij (een deel van) de nakomelingen eerst wat anders kan zijn
- Maak beleid m.b.t. **laagdrempelig** toelaten van inkruisen onverwant Toggenburger bloed voor díe fokkers die willen bijdragen aan een gezonde populatie

Hoe?

- Goedgekeurde dieren (naar de norm van de rasstandaard Nederlandse Toggenburger) van buitenlandse origine direct toelaten binnen het Toggenburger stamboek. Dit geeft geen problemen met EU-regelgeving als je dit opneemt in je fokreglement; het blijft Toggenburger x Toggenburger
- Dieren van gelijke aftekening (denk aan Alpine) inkruisen; hierbij zul je dan via het hulpstamboek naar stamboek moeten groeien
- Hulpstamboek invoeren voor bokken (conform fokcie Wit, zie volgende dia)
- Langere tijd (denk aan 4-5 jaar) jaar toepassen en dan eindevaluatie (ook tussentijds evalueren op fokkersdagen)

Voorbeeld dat het kan en binnen NOG ook al gebeurt: wit

Spelregels registratie Wit per 19 september 2020

Aangepast na aannname van de voorstellen:

- JVR x JVR = JVR
- Bokken zonder (gedeeltelijk) bekende of met afstamming uit een ander ras inzetten via twee generaties hulpstamboek.

		Vader GA	Vader R1	Vader R2	Vader JVR/S
Moeder GA	geitjes	GA	GA	GA	GA
	bokjes	GA	GA	GA	GA
Moeder R1	geitjes	GA	GA*	GA*	GA*
	bokjes	GA	GA*	GA*	GA*
Moeder R2	geitjes	GA	GA*	JVR	JVR
	bokjes	GA	GA*	JVR	JVR
Moeder JVR	geitjes	GA	GA*	JVR	JVR
	bokjes	GA	GA*	JVR	JVR
Moeder S	geitjes	GA	GA*	JVR	JVR
	bokjes	GA	GA*	JVR	JVR

*Na opname en goedkeuring: R2

- Er is in het schema rekening gehouden met de Europese regel van twee generaties Register.

- JVR wordt na opname S mits wordt voldaan aan de raskenmerken van het Witte ras.
- GA wordt na opname R1 mits wordt voldaan aan de raskenmerken van het Witte ras.
- Ouders die in een ander ras staan geregistreerd (niet in Wit) worden aangemerkt als GA.

Vergroten van de populatie: hoe

- Betrek de enthousiaste kleinschalige Toggenburger bedrijven
- Straal uit dat je ze er, in het belang van een gezonde populatiegrootte en het voortbestaan van het ras, heel graag bij wilt hebben
- Geef laagdrempelig de mogelijkheid in te stromen in het (hulp)stamboek door stamboekinspectie uit te voeren op de bedrijven die open staan voor aansluiting bij het stamboek
- Stelling: kleinschalige Toggenburger geitenbedrijven zijn de sleutel tot het redden van het ras Nederlandse Toggenburger omdat daar commerciële belangen zorgen voor voortbestaan